

diep in zijn dagelijkse leven.¹²⁸⁰ Hij moet plaats en tijd vrijmaken voor de fiscale kant van zijn onderneming. Die tijd heeft hij niet altijd, omdat een goede gang van zaken binnen zijn bedrijf al zijn aandacht opeist: de inkoop, het in de hand houden van de kosten, liquiditeitsproblemen, diefstal, problemen met het personeel baren hem zorgen. De fiscale controle kan hem daarom zeer ongelegen komen. Bovendien krijgt de belastingbetaler vaak pas bij een fiscale controle op manifeste wijze te maken met de onzekerheid die inherent is aan een vage, gecompliceerde belastingwetgeving. Tot dusver heeft hij daar meestal niet zo zeer bij stilgestaan, mede omdat hij andere zaken belangrijker vond. De controle confronteert hem dus onverwachts met een flinke brok onzekerheid. Het gaat dan om de vragen: voldoet de boekhouding aan alle eisen en/of werd de wetgeving goed toegepast? Deze periode van onzekerheid duurt soms vele maanden.¹²⁸¹

De fiscale controle confronteert een belastingbetaler bovendien heel reëel met het risico van een administratieve sanctie of straf. Feteris merkt in dit verband op: "Meer problemen roept art. 47 AWR op. De bepaling, die een belangrijke basis vormt voor een belastingcontrole, gebiedt de belastingplichtige onder meer om aan de inspecteur alle door deze gevorderde gegevens en inlichtingen te verstrekken die voor de belastingheffing "te zijnen aanzien" van belang kunnen zijn. Op grond van deze bepaling vraagt de inspecteur vaak nadere gegevens wanneer hij wil onderzoeken of, dan wel vermoedt dat een aangifte niet correct is. De verstrekte informatie kan naar nationaal recht ook gebruikt worden om aan de hand daarvan een administratieve sanctie op te leggen. Voldoet de belastingplichtige niet aan een vordering van de inspecteur op grond van art. 47 AWR, dan pleegt hij een strafbaar feit waarop in geval van opzet een gevangenisstraf staat van maximaal vier jaar en/of een geldboete van de vierde categorie." ¹²⁸²

4.7.3.2 Het gevoel van afhankelijkheid

Omdat een aantal zaken niet met volledige zekerheid van te voren is te voorzien, kan de belastingbetaler de idee hebben dat hij volledig afhankelijk is van de houding van de belastingambtenaar die de controle uitvoert. De concrete inhoud van het begrip "goed koopmansgebruik" komt bijvoorbeeld aan de orde, als wordt nagegaan hoe de ondernemer zijn bedrijfsmiddelen heeft afgeschreven.¹²⁸³ Dit begrip is een dynamisch begrip, waarvan de inhoud niet altijd met zekerheid is te omschrijven. In de maatschappelijke realiteit wordt de betekenis van dit begrip dan ook vaak door de rechter bepaald.¹²⁸⁴

¹²⁸⁰ Zie hoofdstuk 2.5.

¹²⁸¹ Ch. P. A. Geppaart [30, blz. 1367].

¹²⁸² M. Feteris [64, blz. 512, 513].

¹²⁸³ Artikel 9 Wet IB.

¹²⁸⁴ D. Brül, J. W. Zwemmer [43]: "Het voortdurend wisselende panorama van het economisch leven vraagt aan de rechter telkens opnieuw, wat in een concrete situatie binnen de grenzen van goed koopmansgebruik ligt. Het is steeds weer verrassend, welke fiscale aspecten het economisch leven biedt. De dagelijks aan de periferie of zelfs om het hart van het begrip goed koopmansgebruik geleverde gevechten mogen van immens belang zijn voor de betrokken belastingplichtigen, wellicht